

“În Maieru, am trăit cele mai frumoase și mai fericite zile ale vieții mele”-

Liviu Rebreanu

SCUIBUL VISURILOR

Director fondator: SEVER URSA

PUBlicație EDITATĂ DE CONSILIUL LOCAL MAIERU

ANUL XXII Nr. 3 (130) *** AUGUST 2018 *** 8 PAGINI *** 1 leu

Centenar

Și ei au făcut România Mare

HALIȚĂ SOLOMON
(n. 17 aprilie 1859, Sângorzul Român/Sângeorz-Băi, d. 1 decembrie 1926, Cluj, profesor, inspector general în învățământul preuniversitar din România, om politic.

Ca răspuns la delegațiile românilor ardeleni sosite la Iași în 10, 18 și 25 noiembrie, primul-ministru Ion I. C. Brătianu l-a numit în fruntea misiunii care urma să facă legătura cu

Comitetul Național al Românilor din Ardeal, care a ajuns mai întâi la Dej și apoi la Arad, la Consiliul Național Român Central. Ca răspuns la delegațiile românilor ardeleni sosite la Iași în 10, 18 și 25 noiembrie, primul-ministru Ion I. C. Brătianu l-a numit în fruntea misiunii care urma să facă legătura cu

Comitetul Național al Românilor din Ardeal, care a ajuns mai întâi la Dej și apoi la Arad, la Consiliul Național Român Central. A elaborat în această calitate un memoriu în manuscris adresat „ministrului-președinte” Ion I. C. Brătianu la Iași. În acesta relatează faptul că în preziua Adunării de la Alba-Iulia, s-a întâlnit cu membrii Consiliul Național Român Central și a insistat să convingă pe aceștia să renunțe „de a face să se aclame o proclamație cu tot felul de angajamente față de minorități”, arătându-le că „nu e logic ca o provincie, ca parte din viitorul întreg, să ia angajamente pentru întreg, că nu e nici politic, deoarece nu se poate prevedea dacă acele angajamente vor conveni viitorului politic al statului întregit”.

Studii la școala trivială din localitate (clasele I-III), clasa a IV-a și cursul superior, la gimnaziul grăniceresc năsăudean.

O întâmplare nefericită – împușcarea cumnatului la o partidă de vânatoare – i-a marcat traiecul vieții. A decis să nu se căsătorească niciodată și s-a ocupat de creșterea și educarea celor trei orfani.

Studii universitare în istorie, filozofie, pedagogie, ca și ale Școlii Normale Superioare-Pedagogium, la Viena, absolvite în 1883. A activat în societatea studentescă „România Jună”, unde a cunoscut ideile „Junimismului” și critica, ca și principiile direcției noi, promovate de Titu Maiorescu.

ca profesor la Dorohoi, Școlile Normale din Bârlad (1883-1893) și Galați (1893-1905)

La Bârlad a înființat revista școlară „Gherghelazăr”, în care a publicat numeroase studii pedagogice și unde a beneficiat de colaborarea lui Spiru Haret. O perioadă a funcționat ca revizor școlar al județului Tutova (1 octombrie 1888-15 martie 1891) și apoi inspector general al învățământului (1 septembrie 1896-1 septembrie 1899; 1 martie 1901-31 decembrie 1904). A fost perioada în care s-a ilustrat pe tărâm practic, ca înfăptuitor al reformelor școlare și organizator al învățământului primar și normal, în concordanță cu un concept social, în care a fost influențat în sens democratic, de Pestalozzi, pozitivist, de Comte și utilitarist-social, de Spencer.

A organizat activitatea extra-școlară, prin înființarea de bănci populare, obști sătești, cooperative pentru copii, cantine sociale, societăți de sprijin, cercuri culturale, cursuri complementare, biblioteci populare, asociații didactice și a desfășurat o vastă activitate de controlor și anchetator, în calitate de inspector.

Din 1905 s-a transferat la Iași, la catedra de filosofie și pedagogie de la seminar. Pe lângă activitatea didactică, a dezvoltat o vastă muncă gospodărească și administrativă, cu precădere, în ajutorarea refugiaților și evacuațiilor, prin programul de asistență „Regina Maria”.

Din 1922, în calitate de prefect al județului Bistrița-Năsăud, a organizat învățământul prin înființarea a 3 licee, 4 școli de meserii și o școală normală, s-a preocupat de înființarea societății „Regna” pentru exploatarea pădurilor grănicerești.

A murit în 1 decembrie 1926, la Cluj.

Bibl.: Bureacă Ioan, *Spiritualitate Năsăudeană Bistrițeană*, Ed. Mesagerul Bistrița, 2006, pp. 272-273.

Kirițescu, Constantin (1927). *Istoria războiului pentru întregirea României 1916-1919*. Ediția a II-a refăcută și mult adăogită, Editura Casei Școlare, Atelierele „Cartea Românească”, București, 1925-1927,

pp. 375-376.

Dărăban Alexandru, *Solomon Halilă: om al epocii sale*, ediție îngrijită, note și studiu introductiv de Alexandru Dărăban, Ed. Mega, Cluj-Napoca, 2015.

„Gazeta Bistriței”, Bistrița, anul VI, nr. 24, sâmbătă, 15 decembrie 1926, pp. 1-6.

Grămadă Ion, „*România Jună*” din Viena (1871-1911). *Monografia istorică*, Arad, 1912.

Manoliu, Sandu, *Un om și o energie: Solomon Halilă, în Icoana unei școli dintr-un colț de țară românească*. *Anuarul Școlii Normale din Năsăud*, Năsăud, 1929, pp. 259-290.

Oanea Laurențiu, *Năsăudenii și Unirea Ardealului*, în „Plaiuri Năsăudene”, București, anul I, nr. 8, 1 decembrie 1943, p. 1, 4.

- continuare în pagina 2 -

Adrian Onofreiu

Dr. IULIU POP IN MEMORIAM

În noiembrie 2017 s-a stins din viață la Oradea, după o suferință scurtă, doctorul IULIU POP, fiu al plaiurilor năsăudene, legat prin adânci sentimente de comuna Maieru și de Năsăudul adolescenței sale. În memoria tatălui nostru dorim să republicăm articolul scris chiar de el, articol ce este în fapt un adevărat Curriculum Vitae. Viața lui este pentru noi un exemplu despre cum trebuie trăită viața, cu bucuriile și vicisitudinile ei, și despre cum trebuie transmisă urmașilor noștri memoria înaintașilor și valorile încredințate nouă de ei, neschimbate și vii.

MAIERUL COPILĂRIEI MELE

Când uneori stau și-mi aduc aminte de casa părintească, de locurile unde am crescut și de anii copilăriei petrecute în Maieru, mă cuprind o duioasă și plăcută nostalgie amintindu-mi de oamenii și vremurile de altădată. Aș putea spune că în Maieru am trăit o copilărie fericită tot așa cum Liviu Rebreanu, cu multe decenii în urmă, mărturisea: “În Maieru am trăit cele mai frumoase și fericite zile ale vieții mele”. Maieru a fost pentru mine micul univers al copilăriei, cu un farmec copleșitor, locul și pământul binecuvântat de Dumnezeu, așezat între cele trei mături, de o parte și de alta a văii Someșului, cu apele lui repezi și cristaline. Locuit de oameni cu înfățișare plăcută, înzestrați cu o inteligență nativă, sfătoși dar harnici, deși natura nu le-a dăruit pământ mult și roditor. Locuitorii acestor ținuturi sunt descendenți puri ai daco-românului care au trăit cu milenii în urmă în cetățile naturale ale munților Maramureșului și Rodnei, păstrând caracteristicile nealterate și spirituale ale strămoșilor coborâtori și “fiii lui Marte de pe Valea Rodnei.

Deși au trecut mulți ani de la perioada copilăriei mele în Maieru, încerc să-mi amintesc de unele momente și oameni care au trăit și au fost contemporani cu mine în acele vremuri. M-am născut pe plaiuri năsăudene, la poalele Țibleșului, în Suplai și am venit în Maieru în 1930 când aveam 9 ani, după numirea ca preot a tatălui meu, în 1929. Casa parohială era lângă podul Văii Caselor, o casă mică din lemn, acoperită cu șindriță și unde a locuit familia părintelui Iuliu Pop până în anul 1960. În această casă modestă a poposit și a dormit o noapte episcopul martir cardinal Iuliu Hossu, cu ocazia vizitei pastorale la Maieru, în anu

BUNICUL: IULIU POP preot

- continuare în pagina 5 -

dr. Iuliu Pop

S-a stabilit în Regatul României, unde a funcționat

Centenar

- urmare din pagina 1 -

Și ei au făcut România Mare

Onofreiu Adrian, Băndean Ana Maria, *Prefecții județului Bistrița-Năsăud (1919-1950; 1990-2014)*, Ed. Charmides, Bistrița, 2014, pp. 58-63.

Ureche Lazăr, *Solomon Haliță, militant pentru înfăptuirea Marii Uniri*, în „Revista Bistriței”, Bistrița, VIII, 1994, pp. 185-190.

Tanco Teodor, *Virtus Romana Rediviva*, I, Bistrița, 1973, pp. 232-233.

MOLDOVAN VICTOR (n. 15 septembrie 1884

Bistrița, d. 16 ianuarie 1977, Langenfeld am Rhein, Republica Federală Germania), avocat, om politic, deputat, secretar general al Frontului Renașterii Naționale, deținut politic.

S-a implicat în activitatea de organizare a Consiliilor Naționale Române și a Gărzilor Naționale, ca și în preluarea și organizarea instituțiilor din

comitatul Bistrița-Năsăud în prima parte a anului 1919, alături de prefectul Gavril Tripon.

Studii la școala primară săsească din Bistrița, liceale, la Bistrița și Năsăud, unde a susținut bacalaureatul. Studii universitare

de drept la Debrețin, Budapesta și Cluj, cu doctorat la 20 februarie 1909. Avocat stagiar în biroul Dr. Dionisie Roman la Mediaș. La 28 iunie 1912 a susținut examenul de avocat la Târgu-Mureș și apoi și-a deschis birou avocațial la Bistrița. A fost mobilizat ca ofițer în prima parte a războiului mondial, apoi a fost clasat ca inapt pentru serviciul militar. S-a implicat în evenimentele din anul 1918.

În perioada interbelică, deputat și senator al județului Năsăud în parlament. Membru al Partidului Național Român, Partidului Poporului și Partidului Național-Tărănesc. Secretar general al Frontului Renașterii Naționale și al Partidului Națiunii. Urmare a celui de al II-lea Dictat de la Viena (30 august 1940), în primele zile ale lunii septembrie 1940 a încercat să obțină păstrarea județului Năsăud la România, printr-un schimb de teritoriu cu partea maghiară, în zona Târnavelor.

În perioada 1950-1955 a fost întemnițat la Sighet. După eliberare s-a documentat la Biblioteca Academiei Române, apoi, bazat și pe interogatoriul din perioada detenției, și-a scris memoriile, valoroasă frescă a societății românești interbelice.

A murit în 16 ianuarie 1977, la Langenfeld am Rhein, Republica Federală Germania).

Lucrări:

Mișcările țărănești din Valea Rodnei de la mijlocul secolului al XVIII-lea, în „Studii. Revistă de istorie”, București, I, Tomul 21, 1968, pp. 53-62.

Bibl.: Daralczi Timea, Adrian Onofreiu, *Două misiuni imposibile din Transilvania în septembrie 1940*, în „Anuarul Arhivelor Mureșene”, Târgu-Mureș, Serie Nouă, Nr. III (VII), 2014, pp. 226-240.

Moldovan Victor, *Memoriile mele, Vol. I-III* (Copia manuscrisului depus

la Biblioteca Academiei R.S.R – nota Victor Moldovan), mss., păstrat la Serviciul Județean Bistrița-Năsăud al Arhivelor Naționale

Moldovan Victor, *Memoriile unui politician din perioada interbelică, Volumul I-II*, ediția a II-a revăzută și adăugită, editori, Mircea Gelu Buta, Adrian Onofreiu, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2015, pp. 69-83.

Onofreiu Adrian, *Victor Moldovan-tribulații politice. De la Frontul Renașterii Naționale la Partidul Comunist Român*, în *Comunism și comunism. II. Modelul rumeno*, A cura di Gheorghe Mândrescu, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2016, pp. 84-99.

Idem, *Victor Moldovan, Cetățean de onoare al localității Prundu-Bârgăului în anul 1927*, în „Anuarul Bârgăuan. Știință, cultură, arte și literatură”, anul III, nr. 3, 2013, pp. 85-87.

Șular Igna-Claudiu, *Șchiță biografică a omului politic Victor Moldovan (origine, școală, activitate politică)*, în „Arhiva Someșană”, Năsăud, seria III, nr. IV, 2005, pp. 293-313.

ONIȘOR VICTOR (n. 19 iunie 1874 Zagra, județul Bistrița –Năsăud, d. 16 mai 1932, Viena), avocat, profesor universitar, om politic.

S-a implicat în activitatea politică, în cadrul curentului politic activist al românilor din Transilvania. În anul 1904 a înființat, împreună cu alți intelectuali,

Clubul Național Român din Comitatul Bistrița-Năsăud. Din anul 1905 a fost ales membru al Comitetului Executiv Central al Partidului Național Român din Transilvania. Candidat al românilor pentru parlamentul maghiar, a fost învins în alegerile din 1906 de candidatul guvernamental Ioan Ciocan, ca de altfel, și în anii 1908 și

1910.

A participat la ședința Comitetului Executiv al Partidului Național Român de la Oradea, din 12 octombrie 1918, care a stabilit textul declarației care proclama separarea Transilvaniei de Ungaria. A primit misiunea ca, împreună cu Petre Poruțiu, să se pună în legătură cu comandamentul armatei române, pentru a-i prezenta stările de fapt și a determina trecerea munților și intrarea în Transilvania. La Iași au avut întrevedere cu generalul Prezan, care urma să obțină aprobarea guvernului și a regelui. A fost desemnat ca vicepreședinte al Consiliului Național Român al comitatului Bistrița-Năsăud. S-a ocupat de crearea consiliilor și gărzilor naționale românești din comitat.

Delegat ales, titular, din partea cercului Năsăud la Adunarea Națională de la Alba-Iulia. A fost ales în Marele Sfat Național. Între 4 decembrie 1918 și februarie 1920 a fost secretar general la Resortul Afacerilor Interne din cadrul Consiliului Dirigent Român.

Studii secundare la gimnaziul grăniceresc năsăudean. Licențiat al Facultății de Drept din Budapesta și doctor în drept (1899). Între 1894-1895 a fost președintele Societății „Petru Maior”. Avocat stagiar la Vârșeț, unde s-a împrietenit cu Traian Vuia, pe care l-a sprijinit când a plecat la Paris. În anul 1900 s-a stabilit la Bistrița, ca avocat candidat. Profesor de limba română la Gimnaziul evanghelic lutheran din Bistrița. Profesor la catedra de Drept administrativ și financiar, începând cu 1 octombrie 1919, decan al Facultății de Drept din Cluj (1922-1923, 1928-1929).

A colaborat la revista periodică „Minerva” (Bistrița, 1892-1894), a fost redactor al periodicului „Revista Ilustrată” (Bistrița, 1902). A întemeiat, în calitate de proprietar-editor, „Revista Bistriței” (Bistrița, 1903-

1910), unde a expus scopul publicației în articolul-program *Gândul nostru*. Aici a publicat impresiile din călătoria în care l-a însoțit pe Nicolae Iorga în comitatul Bistrița-Năsăud și Maramureș (octombrie 1905). A scris articole documentate în „Tribuna” (Sibiu). A tradus din opera lui Conan Doyle, *Duet. Roman*, Bistrița, 1905 și Jules Verne, *Castelul din Carpați*, Sibiu, „Tipografia”, Societate pe acțiuni, 1897.

La Bistrița s-a implicat în activități obștești, prin participarea la înființarea Reuniunii meseriașilor români – al cărei președinte a fost până la plecarea din oraș – Reuniunea de citire și gimnastică, Societatea cărămidarilor, toate, în favoarea românilor. A înființat prima librărie de cărți românești din Năsăud și a avut inițiativa înființării Băncii cooperative populare din localitatea natală, Zagra. Între 1920-1932 a activat în cadrul Băncii Agrare, care trebuia să asigure finanțarea reformei agrare din Transilvania, în 1927 a devenit vicepreședinte al Secției Juridice a Astei, în 1928 a fost membru al comisiei pentru tratativele de la Rappallo cu delegația maghiară, între 1928-1930 a fost președintele Societății „Regna” pentru exploatarea pădurilor grănicerești.

Candidat la alegerile generale din 1919 – nu a putut onora mandatul de deputat obținut, deoarece era funcționar public – și 1922, din partea Partidului Național Român.

A redactat în manuscris, studiul *Evenimentele premergătoare Unirii tuturor românilor și Actul Unirii tuturor românilor*.

A murit în 16 mai 1932 la Viena.

Lucrări publicate:

Amintiri de la Societatea de lectură „Petru Maior” în Almanahul Societății Academice „Petru Maior” al societăților pe Facultăți și Academii și al cercurilor studențești regionale din Cluj, Tip. „Cartea Românească” S.A. Cluj, 1929, pp. 67-76.

Doine și strigături din Ardeal. Culese și publicate întocmai cum le zice poporul, Bistrița, 1894.

Istoria dreptului român, Orăștie, 1905.

Legea pentru alegerile de deputați și senatori: în Ardeal, Banat și ținuturile românești din Ungaria, Cu explicări și adnotațiuni, Cluj, 1919.

Legile grănicerilor năsăudeni, despre administrarea pădurilor, regularea proprietății, contractul din 1872 și pacea judecătorească din 1890, Bistrița, 1905.

Legiuirea țării noastre. Cunoștințe de drept constituțional, Bistrița, Editura autorului, 1901.

Tratat de Drept administrativ român, Cluj, Tipografia Dr. S. Bornemisa, Piața Cuza Vodă, 16, 1923.

Venitul național, reforma monetară și criza economică din România, 1931, Ed. Cartea Românească S.A., București, 1931.

Bibl: Bureacă Ioan, *Spiritualitate Năsăudeană Bistrițeană*, Ed. Mesagerul Bistrița, 2006, pp. 368-369.

Lupșan Simion, Rusu-Sărățeanu Ioan, *Victor Onișor, militant de seamă pentru Unirea Transilvaniei cu România*, în „File de istorie”, Bistrița, V, 1988, pp. 134-146.

Orga Valentin, *Câteva aspecte ale colaborării dintre Victor Onișor și Aurel Vlad în cadrul grupului neoactivist de la Orăștie*. în „Revista Bistriței”, Bistrița, XV, 2001, pp. 238-249.

Regulamentul clubului național românesc din comitatul Bistrița-Năsăud, Bistrița, 13 aprilie 1904.

Tanco Teodor, *Virtus Romana Rediviva*, III, Bistrița, 1974, pp. 271-273.

Ureche Lazăr, *Delegați oficiali ai județului Bistrița-Năsăud la Marea Adunare Națională de la 1 Decembrie 1918*, în *Cultură și educație. În memoria Lazăr Ureche. Volum colectiv de studii și articole*, coord. Dan Aurelia, Adrian Onofreiu, Angelo Manea, Dănuț Archiudean, Cluj-Napoca, Ed. Argonaut, 2014, p. 47.

Victor Onișor, în „Plaiuri năsădene”, București, anul II, nr. 9-10, 1-20 ianuarie 1944, p. 5.

- continuare în pag. 3 -

Adrian Onofreiu

Centenar

- urmare din pagina 2 -

Și ei au făcut România Mare

PAHONE VASILE (n. 21 iulie 1869 Rusu

Bârgăului, județul Bistrița-Năsăud, d. 8 septembrie 1931, Bistrița), avocat, om politic, funcționar în administrația Fondurilor grănicerești năsăudene.

În 1918 a fost vicepreședinte al Consiliului Național Român al comitatului Bistrița-Năsăud. În această calitate a acționat pentru înființarea de consilii și

gărzii naționale comunale,

Delegat de drept al „Fondului central școlar și de stipendii” din Năsăud la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia. Membru al Marelui Sfat Național Român.

Studii la Școala Trivială din Prundu Bârgăului, liceale la gimnaziul grăniceresc năsăudean, absolvit în 1889.

Studii juridice la Facultatea de Drept a Universității din Budapesta (1893) și titlul de doctor (1895). Avocat la Bistrița.

Președinte al Fondurilor grănicerești năsăudene. Implicat în înființarea unei bănci în comitatul Bistrița-Năsăud. Rol important în mutarea reședinței protopopiatului ortodox și în inițierea demersurilor pentru construirea unei biserici ortodoxe, ambele la Bistrița. Comisar al Consiliului Dirigent (1919) în aplanarea conflictului secular dintre localitățile românești Rebrîșoara, Feldru, Nepos, Ilva Mică și cele săsești Dumitra, Iad/Livezile și Slătinița pentru demarcarea graniței, denumit și „cearta de hotar”.

Prefect al județului Bistrița-Năsăud (8 martie 1920-14 aprilie 1920) și al județului Năsăud (31 martie 1926-25 iunie 1927).

A murit în 8 septembrie 1931, la Bistrița.

Bibl.: Buta Mircea Gelu, Onofreiu Adrian, *Biserica ortodoxă din Bistrița. O cronologie documentară*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016, pp. 77-83.

Onofreiu Adrian, Băndean Ana Maria, *Prefecții județului Bistrița-Năsăud (1919-1950; 1990-2014)*. Ipostaze, imagini, mărturii, Ed. Charmides, Bistrița, 2014, pp. 47-51; 64.

„Săptămâna”, Bistrița, anul IV, nr. 176, sâmbătă, 12 septembrie 1931, p. 1.

† Dr. Vasile Pahone, în „Săptămâna” Bistrița, anul IV, nr. 176, 12 septembrie 1931, p. 1.

Vasile Pahone, în „Renașterea”, Cluj, anul IX, nr. 39, 20 septembrie 1931, pp. 1-2.

Tanco Teodor, *Virtus Romana Rediviva*, IV, Bistrița, 1981, pp. 212-214.

TOFAN PAVEL (n. 26 ianuarie 1881 Nepos, județul Bistrița-Năsăud, d. 15 aprilie 1967 Cluj), medic veterinar.

S-a implicat în constituirea Consiliului Național Român și mai ales, a Gărzilor Naționale, prin o susținută activitate de teren, în multe din localitățile comitatului Bistrița-Năsăud. Activitatea din perioada noiembrie-decembrie 1918 a consemnat-o în memorii, o valoroasă sursă documentară pentru desfășurarea evenimentelor din noiembrie-decembrie 1918 în comitatul Bistrița-Năsăud.

Studii în localitatea natală, liceale, la gimnaziul grăniceresc năsăudean (1893-1901) și superioare, la Școala Superioară Veterinară din Budapesta (1901-1907).

Din 1907 a fost numit medic veterinar al orașului Bistrița. Colaborator cu articole de specialitate, sub pseudonimul *Delavărarea*, la „Revista Bistriței” (1908-1909). S-a implicat în activitate practică, prin organizarea de expoziții, acordarea de premii crescătorilor de animale, difuzarea de instrucțiuni, susținerea de conferințe în cadrul Astrei, reglementarea organizării târgurilor de animale. A tipărit, împreună cu Emil A Chiffa „Calendarul nostru” pe anul 1912, întocmit „pentru lipsurile și trebuințele poporului român”. A participat la primul război mondial, în calitate de ofițer, pe frontul italian.

A lucrat apoi ca medic veterinar primar al județului Cojocna și ca inspector în serviciul regional zootehnic. În perioada 1940-1944 a funcționat în refugiu, la București, ca inspector în Direcția creșterii animalelor din Ministerul Agriculturii și Domeniilor. S-a pensionat la Cluj, în anul 1945.

A murit în 15 aprilie 1967, la Cluj.

Lucrări:

Cămara Împăratului, Cluj, 1922.

Clopotul din Cetatea lui Rareș, Cluj, 1929.

Monografia zootehnică a județului Cluj, 1926.

Bibl.: Salvan Andreea, Pavel Tofan. *Memorii din 1918, în Bistrița 90 de ani de la Marea Unire*, ed. Asociația Profesorilor de Istorie din România-Filiala Bistrița-Năsăud, Ed. Barna's, Bistrița, 2008, pp. 69-108.

Teodor Tanco, *Virtus Romana Rediviva*, VI, pp. 361-364.

TRIPON GAVRIL (n. 12 martie 1860 Iclod, județul Cluj, d. 8 mai 1930 Cluj), avocat, fruntaș al mișcării

naționale a românilor transilvăneni, om politic, membru în conducerea băncilor Bistrițiana și Coróna din Bistrița.

În 1918 a fost ales președinte al Consiliului Național Român din comitatul Bistrița-Năsăud. S-a implicat în activitatea de înființare și organizare a consiliilor și gărzilor naționale române comunale și a fost coordonatorul

luptei pentru unire în comitatul Bistrița-Năsăud.

Delegat ales, titular, la Adunarea Națională de la Alba-Iulia. Membru în Marele Sfat Național Român.

În 1918 a fost ales președinte al Consiliului Național Român din comitatul Bistrița-Năsăud. S-a implicat în activitatea de înființare și organizare a consiliilor și gărzilor naționale române comunale și a fost coordonatorul luptei pentru unire în comitatul Bistrița-Năsăud.

Delegat ales, titular, la Adunarea Națională de la Alba-Iulia. Membru în Marele Sfat Național Român.

Prefect al județului Bistrița-Năsăud (27 martie 1919-8 martie 1920). În această calitate a primit vizita suveranilor României, regele Ferdinand și regina Maria la Bistrița (26 mai 1919) și a condus cu tact și fermitate activitatea sinuoasă, anevoioasă și dificilă de preluare a instituțiilor principale și instaurarea administrației românești.

A provenit dintr-o familie țărănească înstărită, cu tatăl mic proprietar funciar și morar. Studii liceale la Gherla și Cluj, științe juridice la Cluj (1887), cu doctorat în drept (1888). Ca student a făcut parte din comitetul Societății „Iulia”.

A făcut practica avocațială la avocații Emil Isac din Cluj și Gavrilă Man din Dej. După susținerea examenului de capacitate avocațială la Târgu-Mureș, s-a

stabilit ca avocat la Bistrița în 1890. Președinte al Despărțământului Bistrița al „Astrei” (1901-1914) și președinte al Reuniunii de cântări din acest oraș (1895). A contribuit la organizarea și desfășurarea în orașul Bistrița a adunărilor generale a Societății pentru Fond de Teatru Român (1902) și „Astra” (1907).

A organizat numeroase concerte corale și spectacole de teatru. A înființat „Reuniunea de înmormântare”, a susținut organizarea „Reuniunii femeilor române” și a „Meseriașilor români”, toate din Bistrița. S-a implicat decisiv în acțiunea de cumpărare a bisericii Ordinului Minorților de către comunitatea greco-catolică din orașul Bistrița (1893).

Colaborări la periodicele românești „Revista Bistriței”, „Tribuna” și „Amicul școlii”, cu articole de conținut social-politic și cultural-național.

Membru în Comitetul de Direcțiune al băncii „Bistrițiana” (1892-1902) și avocatul acesteia. În anul 1903, împreună cu un grup al elitelor românești din zona Bistriței a înființat banca „Coróna”. S-a remarcat de timpuriu în viața publică a comitatului Bistrița-Năsăud, prin implicarea concomitentă în viața administrativă, politică și culturală, precum și în diferite comitete bisericești. A fost perceput în epocă ca o sursă de învățătură pentru cei neînvățați și de apărare a celor suferinzi.

A dezvoltat un deosebit talent oratoric, de aceea a fost un căutat, neîntrecut și strălucit conferențiar, cu deosebire, în domeniile istoric, patriotic, literar sau filozofic-religios, în care punea talent și farmec.

Forța discursurilor s-a manifestat cu aceeași tărie în discursurile patriotice, în care s-a dovedit un intransigent naționalist, un apostol al românismului și un intelectual rasat. Ca avocat, a fost omul ideilor, pe care le-a promovat în slujirea adevărului și dreptății.

În 1891 a fost ales membru în Comitetului Executiv al Partidului Național Român din Transilvania, iar între 1892-1905, 1908-1910, în Comitetul Central al Partidului Național Român din Transilvania. A participat la mișcarea memorandistă și a fost acuzat în procesul de la Cluj (1894), dar a fost achitat din lipsă de probe. A apărat grupul celor 13 preoți din zona Bistriței acuzați de răspândirea „Replicii” lui A.C. Popovici (1895). A fost o prezență constantă și un reprezentant de frunte al românilor în congregațiile comitatului Bistrița-Năsăud. A contribuit la reorganizarea Clubului Național Român din cercul electoral Bistrița, după anul 1908. În perioada interbelică membru și deputat al Partidului Național Liberal (1922-1926; 1927-1928).

În semn de prețuire, ultimul cuvânt de adio la funeralii a fost rostit de profesorul universitar Victor Onișor, care a evocat meritele avute de Gavril Tripón ca președinte al organizației comitatense Bistrița-Năsăud a Partidului Național Român.

A murit în 8 mai 1930, la Cluj.

Bibl.: „Gazeta Oficială a județului Bistrița-Năsăud”, anul XVII, nr. 18, 29 mai 1919, pp. 81-82.

† Dr. Gavril Tripón, în *Gazeta Bistriței*, Bistrița, anul X, nr. 13-14, 27 mai 1930, pp. 1-2.

† Dr. Gavril Tripón. *Moartea unui mare român*, în „Săptămâna”, Bistrița, anul III, nr. 20, sâmbătă, 17 mai 1930, p. 2.

Moldovan Victor, *Memoriile unui politician din perioada interbelică, Volumul I*, ediția a II-a revăzută și adăugită, editori, Mircea Gelu Buta, Adrian Onofreiu, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2015, pp. 83-84.

Onofreiu Adrian, *Mărturii documentare referitoare la relațiile minoritate/majoritate la Bistrița în primii ani după Unirea din 1918*, în „Revista Bistriței”, Bistrița, XXIV, 2010, pp. 431-442.

Onofreiu Adrian, Băndean Ana Maria, *Prefecții județului Bistrița-Năsăud (1919-1950; 1990-2014)*. Ipostaze, imagini, mărturii, Ed. Charmides, Bistrița, 2014, pp. 42-46.

Precup Emil, *În amintirea lui Dr. Gavril Tripón*, Tipografia Diecezană, Cluj, 1940.

Teodor Tanco, *Virtus Romana Rediviva*, II, Bistrița, 1974, pp. 275-278.

Adrian Onofreiu

Cartea

Dincolo de semne(le) din cartea lui Lazăr Avram

Liceul Tehn. "L. Rebreanu", 2 Iun. 2018

Foto: V-D Partene

Prin această carte publicată la Editura Karta-Graphic (ISBN 978-606-693-100-7, 466 pag., 2017) Lazăr Avram ni se adresează nouă, celor năpădiți de "dorul fără margini al meleagurilor natale". Am citat aici vorbele d-lui prof. univ. I. Bălu (p.15), care semnează prefața cărții, sub titlul *Lazăr Avram, față în față cu lumea și propria-i existență*.

Să citești această carte este floare la ureche dacă n-ai de gând să treci dincolo de "semne", adică dincolo înțelesul obișnuit al cuvintelor sau al semnelor lingvistice ridicate la demnitatea de "logos".

Lazăr Avram ne îndeamnă – citindu-i cartea – să ne întoarcem la "sinele poetic", în lumea logosului – locul de hodină dintotdeauna al sufletului.

Și de vom da curs acestei chemări, fără să băgăm de seamă vom încăleca și noi pe coama calului năzdrăvan din copilărie odată cu Lazor al nostru:

O, calul meu frumos, foșnind din coamă de foc!

Mă revăd și-acum ascuns de mine însumi în cojoc! Tu, cu ochii închiși, nechezînd, ai desfăcut ghemul plecărilor mele și-atîta mi-ai spus: hai! De-atunci și de-acolo, destinul meu - herghelie de cai, herghelie de stele – mereu predispus ispitirii poetice cu umbra trecută peste grui (v. pag. 26).

Atâtea semne-cuvânt încărcate cu sarcină mitică – găsim, iată – chiar din primele pagini: *calul-"ursită și călăuză"* cf. Murgul din *Făt Frumos* sau din *Toma Alimos*; *herghelie de stele = herghelie de cai*, cf. "Lerghelie, Ghergelie/Gărgălău sau Muntele Cailor.

Să lăsăm însă la o parte *cheia mitologică* prin care putem pătrunde tainele semnelor din această carte, de altfel cu destul de multă trudă pentru cugetul nostru, obișnuit azi să primească totul de-a gata. Să încercăm în schimb puțină "gimnastică intelectuală" pe marginea semnelor lingvistice folosite de Lazăr Avram în cartea *Dincolo de Semne*.

Să stabilim, pentru început, că inima semnului lingvistic (cuvânt, discurs etc.) este *noima* cuvântului. Altfel spus – doar *noima rămasă de mas* în cugetul nostru făcând astfel posibilă "viața" cuvântului ca atare, iar altfel – lipsite de noime – cuvintele sunt moarte, nu le rostește nimeni.

Așa stînd lucrurile, să căutăm împreună, prin câteva exemplificări, înțelesuri ascunse "dincolo de semne". E vorba de înțelesuri sau sensuri pe care intuiția poetică a lui Lazăr Avram le face să răzbată în paginile cărții de față prin harul sau libertatea de creație hărăzită de Dumnezeu ființei "om", în genere.

Mă mărginesc în prezentarea de față la cuvinte-semne care exprimă stări de lucruri *aflăte în cumpănă*.

Aici, în dulcele nostru grai de măieri năsăudeni, folosim cuvântul *cumpănă*, pl. *cumpene* atât cu funcție "instrumentală", ca să spun așa, adică cu valoare de termen tehnic într-o terminologie pastorel-agrară tradițională. Astfel întrebunțat cuvântul "cumpănă" este gol de orice conținut metaforic sau transfigurativ. Este vorba de așa-zise locuri comune, adică sintagme și expresii din limbajul cotidian, pe care un poet le poate folosi, dar să riscă să se descalifice ca "poet". Iată câteva expresii "răsuflăte" sau non-poetice (cf. cu apetitul meu poetic, se n'țelege): *vremuri de grea cumpănă; s-o cumpănit caru'*; de-ai măsă a brânză, baciul ti-o cumpănit brânza; la școală, la geografie bazinele hidrografice erau

despărțite de *cumpăna apelor etc.* Și chiar sintagma *cumpăna fântânii din Sara pe deal* a lui Eminescu ("Scârțâie-n vînt cumpăna de la fântână, / Valea-i în fum, fluier murmură-n stîna") pare a fi – ca urmare a repetiției impuse în peste un secol de "dădăcism" literar – răsuflată de-a dreptul.

Nu despre asemenea cumpene este vorba în cartea poetului bine-cumpănit, care este Lazăr Avram.

Mai presus de judecățile de valoare ale unui critic literar "consacrat" domeniului – ca să spun așa – ceea ce caracterizează în ansamblu această carte pentru mine este "buna cumpănire" între

expresia poetică și noima împărtășită prin discursul poetic. De ce spun aceasta – pentru că oricât am căutat "descumpănirea" și decăderea expresiei literare în livresc și în banal, nu am găsit așa ceva.

Niciodată nu-i vorba, așadar, de cumpene în sens propriu, pentru că funcțional, acele cumpene sunt făcute tocmai pentru a măsura precis "descumpănirea" materiei inerte, iar nu "descumpănirea" gândurilor sau ale ideilor non-materiale. Nu găsim: cumpănă de ape sau șaua unei forme de relief, nici cumpăna de la fântână, nici cumpăna sau balanța, ca simbol al justiției. Găsim în schimb modalități expresive și intuiții (conținuturi de gândire) care mereu ne surprind și ne încântă.

Cartea se deschide chiar cu titlul primului Capitol: *Mereu în cumpănă, gândul...* care prefigurează mirările și descumpănirile poetului legate de "viața asta", cf.:

Fabuloasă povară de șanse și pericole și viața asta, chiar atunci când talgerele sunt bine cumpănite! Mă gândesc la umbra păsării pândite de pești... (p. 292) de parcă și "umbra păsării pândite de pești..." este cumpăna dintre viață și moarte, ca să zicem așa, parafrazându-l pe Lazor Avram.

Viața, mereu și mereu, o cumpănă... Cumpănă între mărul dulce și mărul pădureț, cumpănă între vârste, cumpănă între disperări. Cumpănă între dâmbul strâmb de astăzi și dâmbul cu spini al copilăriei. Încotro? (p. 52)

Ușor nu-i, fiule, să transformăm lacrima în zâmbet! Și totuși... E bine să nu uităm că există momentele acelea de cumpănă, dincolo de care nimic nu va mai fi cum a fost, iar ceea ce trebuie să se întâmple, se va întâmpla. Cei care au plecat nu vor mai veni înapoi, iar cei care trebuie să plece vor pleca. Ș-atunci... Hai să alungăm iluziile de-o clipă, așa cum alunga burnica mea și străbunica ta, Clementina, găinile din casă, hăș! (p.61).

Fabuloasă povară de șanse și pericole și viața asta, chiar atunci când talgerele sunt bine cumpănite! Mă gândesc la umbra păsării pândite de pești... (p. 292)

Cumpănă geamănă cu mine și povara păcatului ascunsă în liniștea

de sub patrafirul spovedaniei! (p. 448)

Cumpenele vieții nu încep din momentul în care un om își rumegă gândurile de dimineața până noaptea. Nu. Ele încep seara. La ceas de taină. Când se numără ofaturile... (Leac de singurătate, 2013, p 183)

De când lumea și pământul, adevărurile mari nu au fost operă comună. Nu. Le-a descoperit cineva. Singur. Tainic. Fie la o fereastră deschisă de cântecul ciocârliei când primăvara intra direct prin ea. Fie la cumpăna verii dintre viață și cuvânt (Leac de singurătate, 2013, p 199)

Gândurile înalte care nu au rodit odată cu ploile verii au destinul trecător al roiului de albine tâlhărit de anotimpuri. Totuși, ele poartă în aripi un fel de frică de cuvinte la fel de grea ca și cumpăna dintre viață și destin (Leac de singurătate, 2013, p 200)

Creația poetică a lui Lazăr Avram se susține și răzbate prin asemenea cugetări-aforisme, iar adeseori

aforismele lui par a fi mai degrabă *poeme în proză*. Și spun "poeme" – deși discursul se întinde ca lungime doar peste câteva rînduri – pentru că încheie fraza prin puncte de suspensie – cu un fel de "ecoul retoric", menit să ne pună pe gânduri, citez:

Chiar și-acum, cal bătrân, când mi-e frică, îmi strig copilăria. Și ea, săraca, speriată, vine tropotind prin sânge. Și mă mângâie. Și mă mângâie... (p. 58)

Fiecare tematizare poetică – spre a numi cumva acest demers de împărtășire al trăirilor sufletești de către "bătrânul poet" – găsește tonul și naturalitatea vorbirii în graiul măierenilor.

E vorba – chiar în puținele citate date mai sus – de *intuiția originară* a creatorului și de revelația

noimelor care au rămas de mas în cuvânt și care-și duc somnul *mereu și mereu în cumpăna Ființei Cuvânt*, ca să parafrarez chiar pe Lazor Avram.

Și mai este vorba și de acea *făptură fără de margini*, cum o numește Blaga, hărăzită "să rămână în noi" așteptând poetul cu har, să-i "descopere făptura", citez:

Cuvintele pe care nu le rostim, Cuvintele ce rămân în noi, Descoperă și ele, fără de margini, făptura. (Blaga, Inscripție, 1974)

Viluț Cărbune

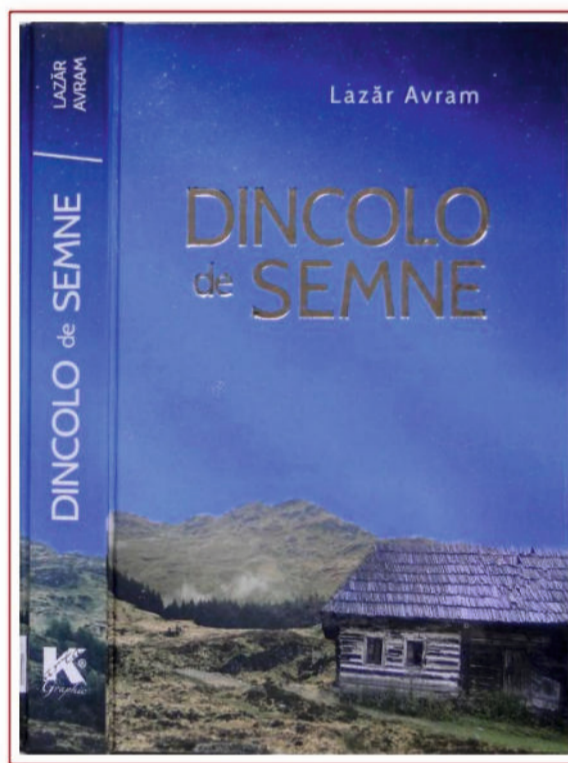

Foto: V-D Partene / ed. V. Cărbune

Lirica

După Sânziene

Pi su' d'ial, pi su' Colnic
Trece-un prichindel voiinic
Și să-'ntreabă cu mîirare:
„Colo – ce să ție qare?”

Doi băieți mai îndrăzneți
Și – de fe! – cam cucuieți
Lemne și ciurcele-adună

De Sânziene, la Maieru, 2018

Foto: V-D Partene

Ca pe foc și îi să pună.

Și cum sta și se uita
Îl ajunge mamă-sa,
Îi ia mâna-ncetișor,
Îl sărută cu mult dor.

Iar apoi îl ia în brață,
De grumaz el i s-acată.
Și mergând așa, agale
Le ies Sânzâene 'n cale.

Și își lasă pruncu' jos
Și culege cu folos
Ca să facă cununită
Și la prunc și la fetiță.

Și pe dealuri măierene
Câmpu-i plin de sânziene.
Fete multe culeg flori
Să aibă și la ficiori.

Lor să le facă cunună
Acum cîn' îi vreme bună,
Să le-o pună peste cap
La drăguțu' car' l-i drag.

De Sânziene, la Maieru, 2010

Foto: V. Cărbune

Cu cămăș' și cu curăle
Sosec tăț tuma' din vale,
Cu opinci, cu clopu-n cap...
Tulai, Domne, cât 'm-i de drag!

Și cu lemne și cu cioate,
C-un chibrit ținând la spate
Și cu flori, poate de soc:
„Hai, băieți, s-aprindem foc!”

Și cîn' focu' s-o aprins
Horă mare s-o întins;
Și – să fie noroc,
O sărit tăț peste foc.

Și fetițe mari și mnici
Și flăcăi făr' de opinci
Și neveste-îmbrobodite
Și băieți cu multe sticle.

„Sânziene, flori cu rouă,

De Sânziene, la Maieru, 2010

Foto: V. Cărbune

Crescute pe lună nouă!”...
„Mi-era dor de sărbătoare,
Mi-era dor să văd o Floare!”

„Mi-era dor să zvăr cunună
Peste dranița cea bună
Și în cui să se oprească,
Norocul să mi-l pornească.”

Zise ea către Ionică,
Cu glas dulce, făr' de frică.
Iar Ionică îi zâmbește
Și cu drag el o privește.

„Florica mea cea dragă,
Vreau să fim o viață-ntreagă,
Dacă Cel de Sus a da
Vreau să fii soția mea!”

Focul dulce clocotește,
Pe iubiți el îi primește.
Peste cuib și peste vale
Nimeni nu le stă în cale.

Peste-o săptămână plină
Sâncpetru sta ca să vină.
În dugheană, în Arini,
Jocul prinde rădăcini.

Doi tineri frumoși și dragi
Crescuți la umbră de fagi
Au venit ca să ne spună
Că pe viață ei s-adună.

Cu binețe i-au primit
De la mare, de la mnic
De la nași, de la surori,
De la grădina cu flori.

„Flori albe de Sânziene,
Văzut-am printre sprâncene...
N-am știut ce-albastru-i ceru'
Când am venit în Maieru...”

Faină Florică-am aflat,
Aici, când m-am așezat.
N-am știut că oi rămâne
Și de mas, și de ujană.

Mă gândeam că peste-un an
Și-oi și eu măierean,
Mă gândeam că peste doi
Om fi noi, tot amândoi.

Mă gânesc că după zăce
Tot cânta-om cântece
Și ne-om întâlni-n Arini,
De vecernie, buni creștini.

Cu mulți prunci pe lângă noi
Și nepoți, mai mulți de doi...
Și primi-om în portiță
Prunci veniți de la Bistriță...

Șta-om ș-om sămălui
Ce-i bine pentru copii.
Și luîndu-ne de mână,
Vom uita vremea bătrână.

Vei rămâne o Florică
În cunună... magică,
Tot pe plaiuri măierene,
Tot în nopți de Sânziene...”

Viorel Daniel Partene

De Sânziene, la Maieru, 2010

Foto: V. Cărbune

- urmare din pagina 1 -

Dr. IULIU POP- IN MEMORIAM

1938. Episcopul, care la 1 decembrie 1918, pe Platoul Românilor din Alba-Iulia, în fața a peste 100.000 de participanți, a citit Declarația de Unire cu Țara. La 2 decembrie, episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, împreună cu episcopul ortodox Miron Cristea, Vaida Voievod și Vasile Goldiș au fost delegați pentru a prezenta hotărârea de unire Regelui Ferdinand la București. Mai târziu, cu altă ocazie, părintele Iuliu a fost vizitat de clericul canonic, scriitorul Ion Agârbiceanu. De câte ori venea în Maieru, Puia Rebreanu se oprea și la casa părintelui Iuliu.

Primele două clase primare le-am învățat în Suplai cu un abecedar și o tăbliță care pe o față avea liniuțe și pe alta pătrățele și le țineam într-o trăistuță purtată peste umăr. Următoarele două clase le-am urmat la școala primară veche din Maieru, care se afla atunci pe locul unde este acum căminul cultural și l-am avut învățător pe severul și exigentul Silviu Coruț, care m-a pregătit în mod deosebit pentru admiterea în liceu. Directorul școlii era Ion Barna. Învățătorii de atunci, Dumitru Boșca, Constantin Partene și notarul Vicențiu Ilieș au fost prietenii din copilărie ai lui Liviu Rebreanu. Mi-amintesc cu multă plăcere de generația de intelectuali din Maieru, despre care s-au scris multe, elogiindu-se activitatea lor. Îmi permit să-i amintesc pe cei pe care-i cunoșteam, deși atunci eram copil.

Eminentul magistrat Alexandru Avram a fost o personalitate, parcurgând o carieră strălucită, a fost mulți ani președintele Tribunalului Cluj. Mi-l amintesc pe Emil Boșca Malin, redactor la ziarul Curentul și care a scris o monografie a Maierului. Activitatea lui despre care se scrie și acum a fost mult mai bogată. Pe Lazăr Zavaschi l-am cunoscut în Maieru și mult mai bine în Oradea, profesor emerit la Liceul Pedagogic și apoi director la Liceul Economic din Oradea. Profesorul Dumitru Vranău a fost o perioadă directorul școlii din Maieru și un activ corespondent al revistei învățătorilor “Vatra”, iar soția Silvia Vranău

era o distinsă învățătoare cu o bogată activitate pedagogică. Pe Adeodat Coruț l-am știut învățător și un talentat violonist, iar mai târziu, cu studii la Conservator, a ajuns prim violonist în orchestra Operei din București. Niculiță Ilieș a fost recunoscut apicultor în țară și autorul unor preparate farmaceutice având la bază produsele albinelor. Frații Ciorbă, fiii preotului Iulian Ciorbă, Anhidim și Ionel, erau ofițeri de carieră. Cine-și mai amintește de frații Groza, fiii preotului Ieronim Groza? Patriciu a fost profesor de matematică la Liceul Militar Mănăstirea Dealu, iar Eugen asistent al renumitului savant fizician Horea Hulubei. Pe Iustin Ilieșu l-am văzut pentru prima și ultima dată în vara anului 1942 pe dealul Feleacului, pe granițe, cu ocazia sfințirii troiței, în prezența a numeroși refugiați și a mitropolitului Ardealului Nicolae Bălan, toți cu privirea spre Cluj și cu ochii înlăcrimați. Iustin Ilieș plângând a recitat: “Clujule, Clujule cine-ți cântă doinele?”. Vreau să-i amintesc și pe unii țărani din Maieru, cunoscuți mai ales de obștea satului pentru îndeletnicirea lor. Cei vârstnici își mai amintesc de Bercioaia și cei doi frați Sângeorzan, care pe lângă că erau dintre cei mai vrednici gospodari în sat erau și căutați pentru tămăduirea fracturilor. Deși nu aveau cunoștințe de anatomia oaselor, posedau în schimb un foarte dezvoltat simț tactil și reușeau manual să aranjeze la loc fragmentele osoase, iar rezultatele în timp erau convingătoare. Pe Purcioaia era un țăran, Moghen, care făcea extracții dentare. Procedul era empiric, cu un clește sterilizat pe jarul din sobă, iar cel cu maseaua scăpa de o durere insuportabilă. Desigur, azi nu mai e posibil așa ceva. Clopotarul bisericii era badea Condrat, poreclit Șurubu, deoarece verticalitatea corporală era înclinată pe o parte datorită unei afecțiuni la coloana vertebrală. La marginea din sus a satului, către cimitir, stătea Mitraș, o

- continuare în pag.6 -

dr. Iuliu Pop

Dr. IULIU POP- IN MEMORIAM

figură de țăran, cu o statură falnică și sfătos. A luat parte la primul Război Mondial și la urmă a ajuns în China. Ne povestea cu mult haz cum erau trase în fugă de chinezi acele mici trăsuri. Pe Purcioaia trăia tâmplarul Vasile Cioncan, poreclit Vasile a Șpuriului, ce făcea berbințe, fedeleșe și alte lucruri de uz gospodăresc. Mi-a rămas în minte mai ales pentru că mi-a făcut un cufăr din lemn în care îmi păstram toate cele de trebuință.

TATA IULIU și MAMA TULIA-FLAVIA la mormântul bunicii, la Maieru

Acest cufăr m-a însoțit la Năsăud cât am fost elev. Ceterașii satului erau Ion, cânta la vioară și Dorotei la gordonă, doi țigani îmbrăcați în straițe măierene. Cântau duminica la horă pe prundul din Arini și la nunțile din sat.

În Maieru trăiau și câteva familii de evrei, ale căror nume nu le mai rețin, însă le știu poreclele: Șoarecu, mic de statură, cu barbă căruntă, cu o figură totdeauna tristă, avea o mică prăvălie, mai bine zis o băcănie, unde se găseau de toate pentru cerințele sătenilor. Avea patru copii: Moise, Lazăr, Iacob și Reghina. Noi copiii cumpăram de un leu bomboane chipărate (mentolate) sau brânză de iepure (napolitane). Tot în casa lui se ținea Șabăsul. Cizmarul satului era Bura, cu soția Rasel aveau mulți copii și stăteau într-o casă mică, cu pământ pe jos, lângă podul Văii Caselor. Mutu Ovăii era croitorul satului, surdomut. Ne înțelegeam prin semne și cu ajutorul soției lui Ovală. Aveau pe fiul Hilus. Aceste familii de evrei conviețuiau alături de ceilalți locuitori ai satului în cele mai bune relații. I-am amintit și pe acești săteni, fie țărani, fie meseriași cinstiți și onești ce au făcut parte atunci din trecutul și pitorescul Maierului. Dintre ei nu s-a mai întors decât Hilus, după câte știu.

În toamna anului 1932 m-am înscris la Liceul Grăniceresc George Coșbuc din Năsăud. Nu voi uita că era o zi însoțită de duminică dimineața și măiereni îmbrăcați de sărbătoare se duceau la biserică. Însoțit de mama, într-o căruță încărcată cu toate cele de trebuință, mergeam la Năsăud. Tatăl meu mi-a înmănat o cărticică de rugăciuni, pe coperta căreia scria "Ora et labora" și totodată mi-a dat toate sfaturile necesare de urmat. Am înțeles atunci cu mintea mea de copil că trebuie să mă rog și să muncesc învățând. Primii trei ani am stat în internat, unde aveam un program sever, cu scularea la ora 6 dimineața, cu ore fixe de pregătire a lecțiilor, fiind mereu supravegheați și însoții de un pedagog. Duminica dimineața asistam la liturghia ce se oficia la capela liceului de către profesorul de religie Gheorghe Pteancu. Următorii ani până în clasa a șaptea am stat în gazdă și "vip" la Măriuța Ianului, pe ulița din jos, împreună cu alți trei colegi și dormeam câte doi într-un pat.

Directorul liceului, Vasile Bichigean, era un eminent profesor de limba latină și greacă și preda la clasele superioare. Următorul director a fost Aurel Sorobetea, profesor de limba și literatura română. Atunci a apărut și jurnalul elevilor, "Răboj Năsăudean". Cei care urmau matematica aveau profesor pe Emil Mărcuș, despre care generațiile de elevi de atunci și de mai târziu povesteau cu haz multe întâmplări. Tradiția liceului era atunci în general pentru literatură română precum și limba latină. Am avut profesori excepționali la limba franceză pe Aurel Popărăscu, și la limba germană pe profesorul Erich Racz. Cu profesorul de științe naturale Ioan Gherman primăvara ieșeam din clasă în împrejurimile Năsăudului luând cunoștință directă cu plantele și florile cele mai cunoscute, iar la urmă întocmeam un ierbar ce rămânea la liceu.

Mi-a rămas în memorie profesorul de muzică Emil Ștefanuț. Corul liceului lua parte la sărbătorile naționale și la aniversarea gimnaziului din Năsăud, 4 octombrie 1863. Din repertoriul corului nu lipsea niciodată „Oda liceului”. Seara urma un bal tradițional în sala de gimnastică a liceului. Balul se deschidea întotdeauna cu tradiționalul dans Someșana, iar doamnele erau îmbrăcate în costume naționale și numai după miezul nopții își schimbau costumele cu rochii. Maiorul era o manifestare câmpenească la sfârșit de an școlar în curtea liceului, când elevii aveau voie să bea o halbă de bere și să danseze cu elevele gimnaziului de fete. Tuturor profesorilor ce i-am avut le păstrez o vie și pioasă amintire pentru tot ceea ce ne-au învățat și pentru că ne-au imprimat în suflete o morală și un model de comportare în viață. De câte ori trec prin Năsăud îmi face plăcere să mă opresc câteva momente în fața liceului și a bustului lui George Coșbuc, cu gândul în trecut și ca semn de

omagiu pentru toți dascălii noștri de atunci și pentru toți cei care au învățat în acest prestigios lăcaș de cultură. Dascălii noștri au fost adevărate făclii care au ars și s-au mistuit din dragoste pentru neam și tinerele generații.

În continuare n-a fost totul vis și armonie, fiindcă în anul 1940, când absolveam clasa a șaptea de liceu, la orizont se arătau norii negri ai războiului, iar în septembrie 1940 a urmat ocuparea Transilvaniei de Nord-Vest de către armata horthistă, eveniment care m-a surprins în Maieru. În această situație, au urmat pentru mine momente de incertitudine, fiindcă urma să mă înscriu în clasa a opta de liceu. Tot atunci, autoritățile administrative maghiare, instalate în Maieru în mod abuziv, i-au întocmit tatălui meu buletin de identitate cu nume maghiarizat: Papp Gyula, document ce îl păstrez. Acest fapt m-a determinat să mă refugiez și să urmez clasa a opta la liceul din Petroșani, iar bacalaureatul l-am susținut la Deva. Cu toate acestea, m-am considerat întotdeauna absolvent al Liceului Grăniceresc George Coșbuc din Năsăud. Pe tabloul de absolvire al acestui liceu era scris ca și motto: „dacă dușmanul va cere legăminte rușinoasă de la voi, mai bine muriți de sabia lui decât să fiți privitorii împilării și ticăloșirii voastre” (Nicolae Iorga).

Din cei 25 de colegi ce i-am avut în clasa a șaptea de liceu la Năsăud, și care au fost prezenți la întâlnirile colegiale de 10 ani de la absolvire, s-au realizat astfel: 6 preoți, 5 ingineri, 3 ofițeri de carieră, 1 profesor universitar, 4 medici umani, 1 medic veterinar și 2 economiști. La ultima întâlnire, la 50 de ani de la absolvire, în anul 1991, au fost prezenți mult mai puțini.

Vacanțele la Maieru aveau un farmec cu totul deosebit. Nu voi uita niciodată zilele însoțite și calde de vară când, împreună cu prietenii mei Radu Berna, Sandu Boșca și Horia Partene ne scăldam la moara din Arini și ne întorceam acasă târziu, numai după ce ne răzbea foamea. Cu acești prieteni mergeam la pescuit pe Someș sau pe valea Anieșului. Uneori făceam excursii pe jos în grup la Valea Vinului, Ineu, lacul Lala și Pietrosul. De pe Pietrosul am cules o floare de colț, pe care o păstrez și azi. Vara mergeam cu plăcere la munca câmpului, la întorsul brazdelor de iarbă cosită și la adunatul pologului în

CLASA a V-a Liceu 1937-1938 Lic. G. Coșbuc
Tatăl meu este în rândul de sus,
al 3-lea de la stânga la dreapta.

căpițe și clăi. Mi-au plăcut natura și animalele, în mod deosebit câinele și calul. Credinciosul câine are unele calități ale omului, minus defectele lui. Mergeam uneori și la balurile ce se țineau la Sângeorz Băi și Rodna. În sezonul de vară, la Sângeorz Băi, sus la izvor, cânta fanfara militară. Vara, în nopțile cu lună și cer înstelat, dădeam serenade frumoaselor domnișoare din sat. Viorel Coruț cânta la vioară cu multă gingăsie serenada lui Toselli și balada lui Ciprian Porumbescu, iar la urmă cântam cu vocea românească. Trăiam anii în care romantismul mai era la modă.

Tatăl meu vorbea limba germană, limba maghiară și traducea direct din limba latină. Avea o bibliotecă dotată cu literatură clasică română și universală. Vara citeam afară, la umbra unei sălcii lângă Someș, și seara la lampa cu petrol. Maieru nu avea atunci lumină electrică.

Crescând și trăind copilăria în Maieru într-un mediu natural, cu o alimentație simplă și rațională, am avut șansa să îmi mențin de-a lungul anilor o sănătate și un echilibru psihic și moral bun. În casa noastră la Maieru se mânca zilnic mămăligă cu brânză și lapte acru de oi. Țin minte și acum că la Maieru seara, vara, când oamenii se întorceau de la munca câmpului și își pregăteau cina, toată ulița satului era cuprinsă de o aromă îmbietoare de mămăligă.

În anul 1942 m-am înscris la Facultatea de Medicină în Sibiu, unde Universitatea din Cluj era în refugiu și am urmat 3 ani, iar următorii 3 i-am urmat la Cluj, după retrocedarea Transilvaniei de Nord-Vest. Menționez că pe toată perioada refugiului toți elevii și studenții refugiați fără părinți au beneficiat de școlarizare și întreținere total gratuite, și aceasta prin grija deosebită a marelui patriot român Mareșalul Ion Antonescu. Student la Sibiu fiind, am prestat serviciul militar pe lângă Centrul de Pregătire Militară a Facultății de Medicină. În primii doi ani ca student medicinist mi-am făcut stagiul la un spital din Turda, unde erau internați militari răniți și mutilați,

aduși de pe front. Mai târziu, pentru această activitate pe timp de război și fiind activ în perioada 23.08-31.08.1944 am fost declarat veteran de război cu gradul de colonel și mi s-a acordat medalia „Crucea comemorativă a celui de-al Doilea Război Mondial 1941-1945”. La Facultatea de Medicină am avut șansa de a avea o strălucită pleiadă de profesori măestri, amintindu-i doar pe academicianul profesor Iuliu Hațieganu și profesor Ion Goia, care au întemeiat în Cluj o valoroasă și recunoscută școală de medicină internă.

În toamna anului 1948 s-a produs un eveniment de neînțeles, când tatăl meu a fost arestat și ținut închis 6 săptămâni la Siguranța din Bistrița, pentru unicul motiv că era preot mărturisitor al credinței greco-catolice, credință pe care a avut-o și bunicul meu, tot preot, și străbunicii mei, ce se trăgeau din Maramureș.

În anul 1948 absolveam Medicina o generație care a cunoscut războiul, confuzia postbelică și instaurarea comunismului. Tinerețea noastră nu înțelegea atunci unele lucruri și parcă nu le înțelegem nici azi. Fusesem crescuți într-o ambianță de sinceritate, credință, onestitate și prețuire a unei ierarhii de valori reale. După jumătate de secol, în 1998, câți am mai rămas din promoție ne-am întâlnit la Cluj în cetatea universitară a Daciei Superioare „alma mater”, cu dragostea și nostalgia tinereții noastre de atunci. Cu zestrea de cunoștințe medicale și spirituale câștigate de la prestigioșii noștri dascăli clujeni, oropsiți și ei în acea vreme, am pășit în viață cu opreliști de tot felul.

După absolvirea Facultății de Medicină am urmat etapele realizării profesionale ca medic în specialitatea Urologie la Spitalul Județean din Oradea, parcurgând toate etapele ierarhice de la medic secundar la specialist, primar și ultima, medic șef de secție, după care, în anul 1992, m-am pensionat. De-a lungul carierei mele medicale am îndrumat și pregătit nenumărați medici specialiști și primari în urologie, răspândiți acum în întreaga țară.

Reflectând asupra îndelungatei mele existențe și asupra unei îndelungate activități medicale ce au însemnat nu numai știință, dar mai ales multă conștiință, în final ceea ce rămâne ca valoare permanentă este adevărul care ne face liberi, toate acestea fiind un simbol al curajului și al speranței prin credință.

Spovedania mea, scrisă din memorie, este un *curriculum vitae* și doresc să fie un document sufletesc și totodată un îndemn adresat tinerilor din Maieru pentru a păstra vie memoria și cinstirea înaintașilor noștri, trăitori pe aceste meleaguri. Să ne dovedim nouă înșine că știm rânduiala creștină și românească, pe care o împlinim din convingere și cu demnitate. La Maieru mă voi întoarce întotdeauna mânat de aceleași sentimente, de amintirea copilăriei trăite acolo, ca un fiu credincios al satului și chemat de mormintele părinților mei ce se odihnesc în veșnicie la umbra bisericii. Când nu voi mai putea merge, voi rămâne împăcat cu gândul și cu sentimentul firesc al resemnării.

Dr. Iuliu Pop

Cu adevărat, mânat de aceleași sentimente, a revenit an de la an la Maieru la mormântul părinților împreună cu soția Tulia, medic și ea.

S-au cunoscut în timpul studenției. Au avut o căsnicie fericită și lungă de 61 de ani și doi copii: Oltea, profesoara de engleză la Cluj și Săndel, medic stomatolog la Oradea. La 90 de ani ramâne văduv în grija copiilor. Cu toate acestea, revine mereu la Maieru, ultima oară cu doar 4 luni înainte să treacă la cele veșnice la venerabila vârstă de aproape 97 de ani. Căci așa cum spunea chiar el "nicăieri în lume nu este o altă Românie mai pitorească, și nici alte mioritice plaiuri ca cele năsădene."

Oltea Williams, fiica doctorului Iuliu Pop

AMILIA POP LA ÎNMORMÂNTAREA BUNICULUI
În rândul din față la mijloc e bunica
Victoria, Nicolae (fratele bunicii) și

LAZĂR AVRAM, DINCOLO DE SEMNE

Editura Karta - Grafic, Ploiești, 2017

Moto: „Așa mi-e dragă câte-o amintire din copilărie, că îmi vine s-o ascund în sân să nu mi-o fure cineva” (254)

Cartea se deschide cu o dedicație aparte și de suflet din partea autorului pentru cei trei nepoți, un băiat, Sebastian și două fete, Anastasia și Antonia. Profesorul universitar Ion Bălu vine cu o prefață consistentă și atotcuprinzătoare (vezi p. 7-17) structurată pe patru părți și intitulată inspirat „Lazăr Avram față în față cu lumea și propria-i existență”. Volumul masiv de 461 de pagini aduce o privire mediativă asupra evoluției intelectuale a lui Lazăr Avram, eseist de data aceasta, cu referire la semnificat și semnificat al cuvântului „sens.” Textele exprimă un gând personal, ele simbolizează o judecată de valoare sau formulează o experiență individualizată. În cuprinsul ei se disting trei capitole mari: I. „Mereu în cumpănă, gândul”; II. „Între lacrimă și surâs”; III. „Lumină în spirală” Prefațatorul Ion Bălu remarcă patru mari caracteristici ale textelor care oscilează între nuclee epice și substanță ideatică:

1) „Individualitatea” (eul autorului este mereu prezent, ancorat în lumea de ieri și cea de azi, precum și în unele circumstanțiale personale și temporale ale acestuia). Gândurile lui Lazăr Avram pleacă din existența rurală de care nu se dezmințe și din fiorul creativ poetic al evocării duioase a propriei deveniri. După aprecierea lui Ion Bălu, dintre cele 1664 de gânduri, cel puțin câteva sute de structuri aforistice sunt asemănătoare unor frânturi canonice din Biblie, un fel de pseudopsalmi, aș îndrăzni să zic.

2) „Jocul formelor temporale” – Deoarece limbajul simbolizează, Lazăr Avram își reconstituie existența umană prin intermediul unor semne, ele fiind învăluite într-o insensibilitate temporală. Copilăria e dedusă din frânturi de gânduri, din amintiri fugare datorate memoriei involutare.

Retrăirea omului matur de astăzi se face printr-un set de referințe deictice (adică acele modalități expresive prin care vocea narativă așează enunțul), e vorba de relații spațiale, temporale și sociale. Amintirile copilăriei au un abur de tristețe, „dor mai cumplit”, locul acestora e acoperit de „patrafirul umbrelor.”

3) „Originalitatea” – Avem de-a face, după cum susține prefațatorul, cu „o autobiografie de tip special și o meditație existențială gândită altfel decât de obicei care duce la emiterea unui set de învățături”, datorate celor șase decenii de viață, pe alocuri, sfaturi similare cu ale lui Neagoe Basarab către fiul său, Teodosie, dar bine ancorate în realitatea zilelor noastre.

4) „Structuri confesive” – Momentul copilăriei e prezent încă din prima secțiune, avem în mod repetat un monolog adresat prin interogații retorice, unui receptor absent, dublat de un monolog interior. Evocarea se petrece într-un timp legendar („A fost odată demult...”), de unde e decodificată în prezent. Vom întâlni motivul calului (ca izvor al apei și al vocației creative, apoi părinții prin aforisme și secvențe narative. Este prezent motivul dorului față

de meleagurile natale, cel al rădăcinilor în „Între cuib și izvor.” Iubirea ca atracție impersonală ne va dumiri asupra deosebirii dintre dragoste și iubire, dintre

loc” unde locuiesc părinții, actualmente, doar tatăl. Prefațatoarea este convinsă că această carte va reabilita jurnalul romantic. Lazăr Avram, în rememorarea locului copilăriei, cel acoperit acum de „patrafirul umbrelor”, nu se grăbește, ci reflectează profund, lucid și dureros, asumat și dramatic, senin și fără echivoc. Viața este văzută de autor astfel: „Să fie cumva, la mijloc, misterul dintre prima ridicare de pleoapă și apropierea de ultima?” sau: „Până la urmă și marea singurătate e tot un fel de moarte. Dar ceva mai mică...” sau „Orice s-ar spune, până la urmă orice viață de om are, în felul ei, final de poem...”

Obsedat de Trecere, Lazăr Avram va nota nesupus vreunei ordini dinainte stabilite, astfel că amintirile lui, gândurile despre viață, destin, moarte, nemurire, aluziile la viața politică, micile sau marile nemulțumiri sau amărăciuni, mirările și inocențele, metaforele, aburul romantic și prezentul anapoda, sunt prezentate într-un iureș și-o cavalcadă de neoprit. Cititorul mai mult sau mai puțin avizat se va opri la ceea ce-l va interesa îndeaproape. Paginile despre copilărie sunt pline de melancolie și nostalgie. Toate aceste gânduri, spuneri, poetizări sunt prinse într-un fel de jurnal prin care asistăm ca cititori la viața sa efectivă cu tulburări, exultări și angoase, cât și la momentele de întristare acoperite de izbucnirile năvalnice de bucurie și extaz.

Un loc aparte este dedicat lumii satului natal sub forma unor poeme în proză pline de emoții și trăiri sincere. Mai erou e așadar prezent prin rememorări, imagini, tonuri, culori, sunetul clopotelor celor câteva biserici: „Undele sonore lipeau furtuna de coama dealurilor, apoi plecau mai departe în Munții Rodnei, în căutare de rugăciune... Unde v-ați ascuns trecute **semne**, sub care zodii, după care zări?” Tot din lumea satului drag fac parte și boii bunicului Lazăr, ninsorile, dialogul autorului cu tata, cu vecinii, cu apele, cu munții, cu frații, cu prietenii, colegii și strămoșii, cu spiritul celor evocați, cu scriitorii...

Referitor la titlul acestui volum, am întâlnit câteva sintagme legate de adverbul „dincolo” (dincolo de aparențe, de nisipuri, de moarte, de nori, de zare, de cuvinte...), dar varianta

„Dincolo de semne” mi se pare mult mai elevată, mai originală. Pe undeva, titlul mă duce cu gândul la Mircea Eliade și romanul său plin de mistere numit *Noaptea de Sânziene* (1955), de unde citez câteva rânduri: „Ștefan către Ileana: „Să ieși din Timp. Privește bine în jurul tău. Ți se fac **semne** din toate părțile, încrede-te în semne. Urmărește-le...”

Se pare că Lazăr Avram aidoma eroului amintit este unul dintre puținii aleși din jurul nostru care a văzut cu adevărat semnele, ba, pe deasupra le-a și descifrat, trecând, după cum ne sugerează, „dincolo de ele.” Semnele magice îi apar peste tot, în casa bunicilor, în acel scăunel cu trei picioare, semnul casei din Dealul Bortii de pe copertă sau în umbrele prelungite în poeme.

Iacob Naroș

Liceul Tehn. "L. Rebreanu", 2 Iun. 2018

Foto: V-D Partene

afect și cunoaștere. Paginile cu jurnale de călătorie aduc referiri la actualitate, inclusiv cea politică, prin imagini sinestezice (tactile, gustative, olfactive, vizuale), la care se adaugă metafore, epitete, repetiții, comparații îndelung elaborate.

Prima parte „Mereu în cumpănă, gândul...” este alcătuită din cinci secvențe autonome: „Lumina copilăriei”, „Între cuib și zbor”, „Stropi de iubire”, „Stropi de singurătate” și „Stropi de viață”. În deschidere, un poem emblematic al lui Lazăr, intitulat sugestiv „Prolog”, trece în revistă mesajul cărții, aflăm că este cea de-a treia spovedanie de această factură, după *Memoria inimii*, Editura „Semne”, București,

Liceul Tehn. "L. Rebreanu", 2 Iun. 2018

Foto: V-D Partene

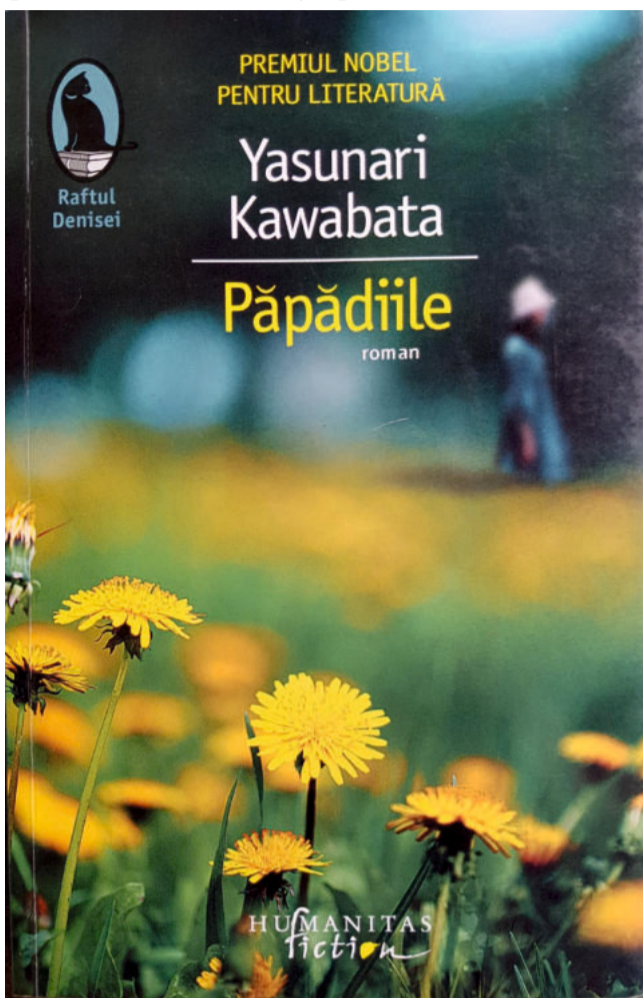
2010, Eseuri și *Leac de singurătate*, Editura „Karta Grafic”, Ploiești, 2013, Eseuri, plus varianta în limba franceză *Remede contre la solitude*, Editions Karta-Graphic, Ploiești, 2016. Tematica volumului de față este dezvăluită în câteva cuvinte: vraja rădăcinilor, vise și iluzii în pragul toamnei poetice, sufletul zburciuit, anii și oamenii peste care „ning spicele tăciune”, iar peste toate răsună „poeme cărunte și amare.”: „Ning spicele tăciune pe bunii mei învinși/ Și-n oase-mi cresc poeme cărunte și amare.”

Puține cărți au norocul să beneficieze pe lângă o prefață consistentă și amplă și de o postfață la fel de generoasă. Ea se intitulează simplu: „În loc de postfață” și aparține Cleopatrei Lorințiu, cunoscută poetă, prozatoare, publicistă și om de televiziune, legată de Maieru, mai precis de Anieș, acel „limpede

Cartea

Ultimul roman al lui Yasunari Kawabata

Laureatul Premiului Nobel pentru literatură din anul 1968, japonezul Yasunari Kawabata (1899-1972) și-a câștigat notorietatea prin romanul „Țara zăpezilor”, publicat în 1948, tradus și tipărit la noi la Humanitas

de-abia în 2007.

Ultimul mare roman, „Păpădiile”, i-a apărut prima dată în foileton în revista *Shincho*, între anii 1964 și 1968. La doi ani, după ce prietenul său, scriitorul Yukio Mishima, s-a sinucis în 1970, Kawabata își va lua și el viața.

În România, acest roman a apărut la editura amintită în anul 2015 în traducerea Andreei Sion. Deși povestea acestei cărți este cât se poate de simplă, stilul ei este încărcat de simboluri care de care mai eliptice, mai

ambigue, într-un cuvânt cu accente artistice specifice acestui autor: o văduvă de război (d-na Kizaki) își internează fiica (Ineko) într-un spital de boli psihice, fiindcă suferea de cecitate față de corpul uman, adică persoana de lângă ea devenea invizibilă. Ea este însoțită de logodnicul (Hisano) fiicei sale. Din primele pagini aflăm că spitalul, așezat pe malul râului Ikuta, plin de păpădii, avea un obicei: la ora trei, șase și nouă, pacienții sunt lăsați, încă din prima zi, să bată clopotul, dacă starea de sănătate le permite, lucru care le face mare plăcere; sunetul liniștitor de la ora nouă, seara, îi îmbie la somn. Firește, unii se vindecă și sunt externati, alții rămân acolo până la sfârșitul zilelor (exact ca în *Muntele vrăjit* al lui Thomas Mann), cum este cazul bătrânului Nishiyama, un fel de patriarh al spitalului, „cu ochii scofâlciți și dinții căzuți”, care are două plăceri: să asculte buletinul meteo transmis de glasul unei tinere, care, crede el, i s-ar adresa doar lui, și să scrie continuu „Se pătrunde lesne în lumea lui Buddha, se pătrunde anevoie în lumea demonilor”. Medicii au ajuns să diagnosticheze starea bolnavului în funcție de felul cum sună clopotul „care străbate depărtări”; el are un efect terapeutic și reflectă starea pacientului. Inițial, timpul scurs între bătăi este neregulat, la fel și intensitatea sunetului, „semn că nu-l bătea cineva cu experiență”. Pe parcursul șederii, „vibrația clopotului disipează ceața din mințile bolnavilor și le limpezește”. În reverberațiile clopotului se simt confesiunea pacientului, pocăința, remușcarea sau chiar tulburarea acestuia. Chiar dacă era bătut de un nebun, clopotul nu suna nebunește, dar putea declanșa amintiri. La întoarcere, d-na Kizaki și tânărul Hisano discută dacă au procedat bine internând-o pe Ineko, fac fel de fel de digresiuni, la un moment dat tânărul vrea să se întoarcă, să se căsătorească cu ea, convins că vorbele de dragoste sunt ca niște droguri sau ca niște stimulente menite s-o vindece pe sărmana bolnavă. Este ciudat că boala fetei nu se manifesta cu persoanele care îi erau total indiferente, dar – se întreba cu amărăciune Hisano – de ce boala ei refuza să vadă o parte din ea, sau din persoana iubită, cum era el, sau chiar din propria-i viață.

D-na Kizaki și tânărul Hisano sunt personaje confuze, ușor stranii, au scurte episoade de pierdere a simțului realității; femeia vede copaci chinuți plângând, Hisano vede pe malul râului o păpădie albă și un șoarece alb, inexistente, și constată că, de fapt, ei trebuia internați,

ei nu erau în apele lor, parcă aveau mințile rătăcite. Dându-și frâu liber gândurilor, la un moment dat, d-na Hizaki, care este o adeptă a fatalismului, cu o percepție personală a relației cauză – efect, se întreabă dacă tulburarea fiicei sale n-are vreo legătură cu moartea soțului (căzut odată cu calul de pe o faleză, în timp ce fiica sa, Ineko, călărea alături de el un alt bidiviu). Cert este că, la moartea d-lui Hizaki, fost locotenent-colonel, invalid, cu un picior amputat, soția și fiica vor trece printr-o durere ce depășește termenul „tristețe”, dar, odată cu trecerea timpului, această durere sfâșietoare se va estompa și va rămâne în viața lor o simplă mâhnire. De obicei, rudele și cei apropiați sunt cuprinși de vinovăție și remușcări când pierd pe cineva apropiat și își ascund sentimentele sub masca tristeții și a regretului. Subliniez faptul că și acest bărbat are, încă din ziua capitulării Japoniei, crize de pierdere a simțului realității, cu momente de amnezie și de leșin, se retrage în munți cu gând să se sinucidă, își scrijelește numele pe scoarța unui copac fără să știe ce face, însă își revine când i se arată o făptură feminină trimisă de zei.

Hisano crede în soartă, vrea să fie lângă Ineko s-o ajute să se vindece, se învinovățește că el i-a declanșat crizele de cecitate față de trupul uman, după cum și mama se autoînvinuiește de boala fiicei, chiar și de faptul că era o ființă friguroasă, care, în timpul școlii, i-a povestit că a vizitat un liceu de orbi ce jucau ping-pong, iar „masa avea forma unui munte, era mai înaltă la mijloc și mai joasă la margini”, margini cu o bordură mai ridicată, însă mingea trebuia să treacă pe sub fileu, dar nu a dat importanță acestei manifestări, punând pe seama imaginației copiilor asemenea povești tulburătoare; de fapt, întâiul simptom al bolii fetei s-a produs în timpul unui meci de ping-pong, când, brusc, nu a mai văzut mingea.

La toate marile întrebări legate de: nebunie, boală, vină, moarte, tristețe, iubire și singurătate, temele preferate ale lui Kawabata, „Păpădiile” lasă și de această dată posibilitatea cititorului să-și ofere un răspuns în funcție de experiența sa de viață și de formarea sa spirituală, inclusiv la întrebări de genul: „câte persoane care ne cunosc tristețea și suferința există pe lumea asta?”

Icu Crăciun

Cuvântul Iubire & Despărțire

Cuvântul IUBIRE

Cuvântul ”iubire” ar trebui să fie împăratul, deoarece eu cred, că este cel mai frumos cuvânt și sentiment pe care un om îl poate avea în suflet. Cuvântul ”iubire” aduce oamenii împreună și crează familii. Eu cred că dacă cuvântul iubire ar fi împăratul, toate ar merge foarte bine! Împăratul IUBIRE este bland, duios și are grijă de toată lumea! Cuvântul iubire tine oamenii aproape la orice distanță!

Maya

Nb. Interesantă formă de exprimare a cuvântului Iubire în Iubir(i)e prin care Maya descoperă în această vorbă, atât forma de singular, IUBIRE, ca o idee de concept unic și universal, cât și forma de plural, IUBIRI, ca o trebuință de a cere și da afecțiune!

”Despărțire”

Bună dimineată! Răspuns, bunăăă dimiii! Acum calculați dumneavoastră (gest spre publicul din sală) de câte ori ne-am salutat în 5 ani! Fără să mai punem la socoteală alte lecții, povești, teme, proiecte și alte cuvinte. Am fost o familie, am avut o familie cu 18

copii: 9 fete și 9 băieți, ca 9 gemeni, frați și surori care împart aceeași...căsuță mica, tra, la, la! Mi-ar trebui acum 18 glasuri ca să pot mulțumi și răsplăti tuturor în același timp, căci în inima mea toți sunt egali, așa cum o mama, sau un bătrân ”tată” ca mine nu fac deosebiri între copii lor! Am mâncat toți din aceeași păpică, după sprinteneala degetelor, lungimea brațului și agerimea minții fiecăruia!

Dar vine vremea, sosește Timpul cu sita lui și vrea să cearnă: alfabetul, cifrele, fărina ÎNVĂȚĂTURII! Cu puține tărățe, sau...deloc! Doresc din toată inima ca fiecare din noi și din voi (al doilea gest larg spre lumea din sala căminului cultural), să devină o pită bună și caldă pentru sine, pentru un bătrân dascăl ca mine, pentru familia lui, pentru patria sa!

La Re-vedere, o singură dată, cu răspunsul doamnișoarei Maya! La Re-vedere, o zi bună și nu uita că suntem, că rămânem ÎMPREUNĂ!

Yves Hoza

Mâine ca o dorință cu multe dorinți...

Mâine, o să ies la soare ca o pasăre cântătoare, tristă și călătoare, să stau pe-un butuc de nuc, să văd cum toate, câte, toate câte vin, se opresc o clipă, se duc, să îndăpărteză, devin un punct, se vaporizează...să zăresc cum foșnesc ierburi prin anotimpuri, licurici cum clipeșc din aripi sub lună de vară, zburătoare cum cântă/descântă prin primăveri și toamne, cum trec oameni prin bucurii și chinuri, off, doamne, mai lasă-mă să viețuiesc într-un verde vertij de flori și fluturi, să mă aleangăn pe foi moi de brusturi, să mă alint pe-o răcoroasă dunguliță de vânt, să mă rog ca Ylie-n sfânt, dintr-un genunchi ruginit pe straturi de busuioac cu rouă d-argint!

DORINȚĂ, dorințe, s. f. 1. Stare sufletească a celui care tinde, râvnește, aspiră la ceva; năzuință, dor, aspirație. ♦ Ceea ce constituie năzuința, aspirația cuiva. 2. Poftă, gust (de a mânca, de a bea ceva etc.); voie. 3. Atracție erotică. [Pl. și: dorinți] – Dori + suf. -ință.

Yves Hoza

Învățământ

CUIBUL VISURILOR

Sport

Cultură

Redactor-șef: ICU CRĂCIUN

Redactori: Viluț Cărbune, Ilie Hoza, Macavei Al. Macavei, Iacob Naroș, Mircea Prahase, Alexandru Rațiu, dr. Lazăr Ureche, Liviu Ursa, Viorel-Daniel Partene

Acest număr apare cu sprijinul financiar al Primăriei Maieru.

Correspondenți externi: Damaschin Pop Buia (Germania), Alex Pop (SUA)

Precizare: Responsabilitatea materialelor publicate aparține în exclusivitate autorilor.

Adresa redacției: Muzeul Cuibul visurilor Maieru, județul BISTRIȚA-NĂSĂUD

Machetare: Viluț Cărbune

E-mail: icu_craciun@yahoo.com

Tehnoredactare computerizată și tipar: IMPRES srl Bistrița, str. N. Titulescu, nr. 18, tel/fax: 0263 238027, tel: 0263 223201 ISSN 1224 - 643